

SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V NITRE

Fakulta agrobiológie
a potravinových zdrojov

Katedra hydinárstva
a malých hospodárskych zvierat

doc. Ing. Ján Weis, CSc. – doc. Ing. Henrieta Arpášová, PhD.
Ing. Cyril Hrnčár, PhD. – Ing. Ján Kopecký, CSc.

CHOV NETRADIČNÝCH DRUHOV VTÁKOV

Nitra 2016

Vydala Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre
vo Vydavateľstve SPU

Autori: doc. Ing. Ján Weis, CSc. (2,6 AH)
Katedra hydínárstva a malých hospodárskych zvierat
FAPZ, SPU v Nitre

doc. Ing. Henrieta Arpášová, PhD. (1,74 AH)
Katedra hydínárstva a malých hospodárskych zvierat
FAPZ, SPU v Nitre

Ing. Cyril Hrnčár, PhD. (3,13 AH)
Katedra hydínárstva a malých hospodárskych zvierat
FAPZ, SPU v Nitre

Ing. Ján Kopecký, CSc. (2 AH)
Katedra hydínárstva a malých hospodárskych zvierat
FAPZ, SPU v Nitre

Recenzenti: doc. RNDr. Ján Rafay, CSc.
doc. Ing. Jana Ivanič Porhajašová, PhD.

Schválil rektor Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre dňa 15. 12. 2014
ako skriptá pre študentov SPU.

© J. Weis, H. Arpášová, C. Hrnčár, J. Kopecký, Nitra 2016

ISBN 978-80-552-1281-4

Úvod

Skriptá z predmetu „Chov netradičných druhov vtákov“ sú určené študentom inžinierskeho štúdia, ktorí chcú získať teoretické a praktické poznatky o chove netradičných druhov vtákov v podmienkach Slovenska.

Netradičné druhy vtákov sú na rôznom stupni domestikácie, u niektorých sa stretávame len s divými formami. Skriptá uvádzajú prehľad najvýznamnejších netradičných (morky, japonská prepelica, perličky, pštrosy, emu, nandu, bažanty, holuby, pávy, kačice, husi) a perspektívnych druhov vtákov (jarabica, kuropty) spolu s ich hospodárskym využitím. Osobitnú pozornosť sme venovali produktom, ktoré sa z netradičných druhov vtákov získavajú. Z týchto produktov má dominantné postavenie mäso a práve mäso netradičných druhov vtákov je vítaným spestrením výživy človeka. Medzi ďalšie produkty patria vajcia, koža, tuk a perie viacerých druhov vtákov. Nezanedbateľné je aj využitie najmä bežcov v agroturistike, kde sa stretávajú prehliadky fariem s praktickým využitím produktov týchto vtákov.

Na obsah skrípt nadväzujú odborné a vedecké publikácie domácich a zahraničných autorov, ktoré rozširujú teoretické vedomosti v tejto oblasti.

vedúci autorského kolektívu

OBSAH

1 Základy biológie a rozmnožovania netradičných druhov vtákov

(doc. Ing. Henrieta Arpášová, PhD.).....	4
1.1 Všeobecná charakteristika vtákov.....	4
1.2 Všeobecné znaky vtákov.....	4
1.3 Charakteristika orgánových sústav vtákov.....	4
1.3.1 Kostrová sústava.....	4
1.3.2 Svalová sústava.....	5
1.3.3 Tráviaca sústava.....	5
1.3.4 Dýchacia sústava.....	7
1.3.5 Močová sústava.....	7
1.3.6 Pohlavná sústava.....	8
1.4 Biologické základy reprodukcie vtákov.....	10
1.4.1 Proces tvorby pohlavných buniek a jeho regulácia.....	10
1.4.2 Stavba vtácej spermie.....	11
1.4.3 Ejakulát samcov vtákov.....	12
1.4.4 Samičia pohlavná bunka.....	12
1.4.5 Plodnosť vtákov.....	12
1.4.6 Inseminácia hydiny.....	14
2 Chov moriek (Ing. Cyril Hrnčár, PhD.).....	15
2.1 Význam chovu moriek.....	15
2.2 Pôvod a domestikácia moriek.....	15
2.3 Rozdelenie plemien moriek	16
2.3.1 Ľahké plemená moriek.....	16
2.3.2 Stredne ťažké plemená moriek.....	16
2.3.3 Ťažké plemená moriek.....	17
2.4 Veľkovýrobné typy moriek.....	17
2.4.1 Hybridné kombinácie moriek.....	18
2.5 Liahnutie moriek.....	18
2.6 Odchov moriek.....	19
2.7 Chov moriek.....	20
2.8 Výkrm moriek.....	20
2.8.1 Výkrm moriek typu morky bronzovej.....	20
2.8.2 Výkrm moriek typu morky širokoprsnej.....	21
2.9 Výživa a kŕmenie moriek.....	21
2.9.1 Výživa a kŕmenie moriek typu morky bronzovej.....	21
2.9.2 Výživa a kŕmenie moriek typu morky širokoprsnej.....	22
2.10 Chov morky divej.....	22
2.11 Charakteristika produktov moriek.....	24
2.11.1 Mäso moriek	24
2.11.2 Perie moriek.....	25

3 Chov prepelice japonskej (Ing. Ján Kopecký, CSc.).....	26
3.1 Význam chovu prepelice japonskej.....	26
3.2 Pôvod a domestikácia prepelice japonskej.....	26
3.3 Rozdelenie plemien prepelice japonskej.....	26
3.3.1 Nosivé plemená.....	26
3.3.2 Mäsové plemená.....	27
3.3.3 Okrasné plemená.....	27
3.4 Liahnutie prepelice japonskej.....	27
3.5 Odchov prepelice japonskej.....	28
3.6 Chov prepelice japonskej.....	30
3.7 Produkty chovu prepelice japonskej.....	31
3.7.1 Vajcia prepelice japonskej.....	31
3.7.2 Mäso prepelice japonskej.....	31
4 Chov perličiek (Ing. Ján Kopecký, CSc.).....	32
4.1 Význam chovu perličiek.....	32
4.2 Pôvod a domestikácia perličiek.....	32
4.3 Úžitkové plemená perličiek.....	33
4.4 Liahnutie perličiek.....	33
4.5 Odchov perličiek.....	33
4.6 Chov perličiek.....	34
4.6.1 Extenzívny chov perličiek.....	34
4.6.2 Intenzívny chov perličiek.....	34
4.7 Výživa a kŕmenie perličiek.....	35
4.8 Výkrm perličiek.....	35
4.8.1 Extenzívny výkrm perličiek.....	35
4.8.2 Intenzívny výkrm perličiek.....	36
4.9 Charakteristika produktov perličiek.....	36
4.9.1 Mäso perličiek.....	36
4.9.2 Vajcia perličiek.....	36
5 Chov pštrosa dvojprstého (doc. Ing. Ján Weis, CSc.).....	38
5.1 Význam chovu pštrosa dvojprstého.....	38
5.2 Charakteristika plemien pštrosa dvojprstého.....	38
5.3 Liahnutie pštrosa dvojprstého.....	40
5.4 Odchov pštrosa dvojprstého.....	40
5.5 Chov pštrosa dvojprstého.....	41
5.6 Výživa a kŕmenie pštrosa dvojprstého.....	42
5.7 Charakteristika produktov pštrosa dvojprstého.....	42
5.7.1 Mäso pštrosa dvojprstého.....	42
5.7.2 Koža pštrosa dvojprstého.....	43
5.7.3 Perie pštrosa dvojprstého.....	43
5.7.4 Vajcia pštrosa dvojprstého.....	44

5.7.5 Olej pštroša dvojprstého.....	44
5.7.6 Využitie pštroša dvojprstého v humánnej medicíne.....	44
5.7.7 Využitie pštroša dvojprstého v agroturistike.....	44
6. Chov emu hnedého (Ing. Cyril Hrnčár, PhD.).....	45
6.1 Význam chovu emu hnedého.....	45
6.2 Charakteristika emu hnedého.....	45
6.3 Liahnutie emu hnedého.....	46
6.4 Odchov emu hnedého.....	47
6.5 Chov emu hnedého.....	48
6.6 Výživa a kŕmenie emu hnedého.....	49
6.7 Charakteristika produktov emu hnedého.....	49
6.7.1 Mäso emu hnedého.....	49
6.7.2 Koža emu hnedého.....	50
6.7.3 Olej emu hnedého.....	50
6.7.4 Vajce emu hnedého.....	51
6.7.5 Kosti emu hnedého.....	51
6.7.6 Perie emu hnedého.....	51
7 Chov nandu pampového (Ing. Cyril Hrnčár, PhD.).....	52
7.1 Význam chovu nandu pampového.....	52
7.2 Charakteristika nandu pampového.....	52
7.3 Liahnutie nandu pampového.....	53
7.4 Odchov nandu pampového.....	54
7.5 Chov nandu pampového.....	54
7.6 Výživa a kŕmenie nandu pampového.....	55
7.7 Charakteristika produktov nandu pampového.....	56
7.7.1 Mäso nandu pampového.....	56
7.7.2 Olej nandu pampového.....	57
7.7.3 Vajce nandu pampového.....	57
7.7.4 Koža nandu pampového.....	57
7.7.5 Perie nandu pampového.....	58
8 Chov holubov (Ing. Ján Kopecký, CSc.).....	59
8.1 Význam chovu holubov.....	59
8.2 Pôvod a domestikácia holubov.....	60
8.3 Rozdelenie plemien holubov.....	60
8.3.1 Úžitkové holuby.....	60
8.4 Liahnutie holubov.....	62
8.5 Odchov holubov.....	62
8.6 Chov holubov.....	63
8.6.1 Extenzívny úžitkový chov.....	63
8.6.2 Intenzívny farmový chov.....	64
8.7 Chovateľské zariadenia v produkčnom chove.....	65

8.7.1	Voliérové zariadenie.....	65
8.7.2	Adaptácia nevyužitých budov.....	66
8.7.3	Klietkový chov.....	67
8.8	Výživa a kŕmenie holubov.....	68
8.9	Odchyt a porážka holubov.....	69
8.10	Charakteristika produktov holubov.....	70
8.10.1	Mäso holubov.....	70
8.10.2	Trus holubov.....	70
9	Chov pávov (doc. Ing. Henrieta Arpášová, PhD.).....	71
9.1	Charakteristika pávov.....	71
9.2	Páv konžský.....	71
9.2.1	Život páva konžského vo voľnej prírode.....	71
9.2.2	Chov páva konžského v zajatí.....	72
9.2.3	Reprodukcia páva konžského.....	72
9.2.4	Výživa a kŕmenie páva konžského.....	72
9.3	Páv zelený.....	72
9.3.1	Život páva zeleného vo voľnej prírode.....	73
9.3.2	Chov páva zeleného v zajatí.....	73
9.3.3	Reprodukcia páva zeleného.....	73
9.3.4	Výživa a kŕmenie páva zeleného.....	73
9.4	Páv korunkatý.....	73
9.4.1	Život páva korunkatého v prírode.....	75
9.4.2	Výživa a kŕmenie páva korunkatého.....	76
9.4.3	Chov páva korunkatého v zajatí.....	76
9.4.3.1	Liahnutie páva korunkatého	76
9.4.3.2	Odchov páva korunkatého.....	77
9.4.3.3	Chov páva korunkatého.....	77
9.5	Charakteristika produktov pávov.....	78
9.5.1	Mäso pávov.....	78
10	Chov bažantov (doc. Ing. Ján Weis, CSc.).....	79
10.1	Význam chovu bažantov.....	79
10.2	Charakteristika bažantov.....	79
10.3	Biologicko-chovateľské zásady chovu bažantov.....	80
10.3.1	Extenzívny chov.....	80
10.3.2	Farmový-voliérový chov.....	80
10.4	Liahnutie bažantov.....	81
10.5	Odchov a chov bažantov.....	81
10.6	Výkrm bažantov.....	82
10.7	Technologické systémy odchovu bažantov.....	82
10.8	Technologické systémy chovu chovného krdľa.....	82
10.9	Charakteristika produktov bažantov.....	83

10.9.1 Mäso bažantov.....	83
11 Chov kačíc (doc. Ing. Ján Weis, CSc.).....	84
11.1 Význam chovu kačíc.....	84
11.2 Pôvod a domestikácia kačíc.....	84
11.3 Rozdelenie plemien kačíc.....	84
11.3.1 Znáškové plemená kačíc.....	85
11.3.2 Mäsové plemená kačíc.....	85
11.4 Hybridné kombinácie kačíc.....	86
11.5 Liahnutie kačíc.....	87
11.6 Odchov kačíc.....	87
11.7 Chov kačíc.....	88
11.8 Výkrm kačíc.....	90
11.8.1 Brojlerový výkrm kačíc.....	90
11.8.2 Výkrm kačíc na vodných plochách (kaprokačacie hospodárstvo).....	90
11.8.3 Nútený dokrm kačíc.....	91
11.9 Odchov a chov divých kačíc.....	92
11.10 Charakteristika produktov kačíc.....	92
11.10.1 Mäso kačíc.....	92
11.10.2 Vajcia kačíc.....	93
11.10.3 Perie kačíc.....	93
11.10.4 Tučná pečeň kačíc.....	94
12 Chov husí (doc. Ing. Ján Weis, CSc.).....	95
12.1 Význam chovu husí.....	95
12.2 Pôvod a domestikácia husí.....	95
12.3 Rozdelenie plemien husí.....	95
12.3.1 Ľahké plemená husí.....	95
12.3.2 Stredne ťažké plemená husí.....	96
12.3.3 Ťažké plemená husí.....	97
12.4 Hybridné kombinácie husí.....	97
12.5 Liahnutie husí.....	98
12.6 Odchov husí.....	98
12.7 Chov husí.....	100
12.8 Výkrm husí.....	101
12.8.1 Brojlerový výkrm husí.....	101
12.8.2 Polointenzívny výkrm husí.....	102
12.8.3 Kombinácia brojlerového a polointenzívneho výkrmu husí.....	102
12.8.4 Nútený dokrm husí.....	102
12.9 Charakteristika produktov husí.....	103
12.9.1 Perie husí.....	103
12.9.2 Tučná husacia pečeň.....	103
12.9.3 Mäso husí.....	104

12.9.4 Krv husí.....	104
12.9.5 Tuk husí.....	104
12.9.6 Vajcia husí.....	104
13 Chov perspektívnych netradičných druhov vtákov (Ing. Cyril Hrnčár, PhD.).	105
13.1 Jarabica poľná.....	105
13.1.1 Rozšírenie vo voľnej prírode.....	105
13.1.2 Charakteristika jarabice poľnej.....	105
13.1.3 Výživa a kŕmenie jarabice poľnej.....	106
13.1.4 Liahnutie jarabice poľnej.....	107
13.1.5 Odchov jarabice poľnej.....	108
13.1.6 Starostlivosť, prikrmovanie jarabíc v prírode a zazverovanie.....	108
13.1.7 Umelý chov jarabice poľnej.....	110
13.2 Kuropty.....	112
13.2.1 Charakteristika kuroptiev.....	112
13.2.2 Rozšírenie kuroptiev vo voľnej prírode.....	112
13.3.3 Chov kuroptiev.....	113

Autori	doc. Ing. Ján Weis, CSc. doc. Ing. Henrieta Arpášová, PhD. Ing. Cyril Hrnčár, PhD. Ing. Ján Kopecký, CSc.
Názov	CHOV NETRADIČNÝCH DRUHOV VTÁKOV
Určené	Pre študentov SPU
Vydavateľ	Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre
Vydanie	Prvé
Vytlačené	2016
Náklad	120 kusov
Počet strán	124
AH-VH	9,47-9,68
Tlač	Vydavateľstvo SPU v Nitre
ISBN 978-80-552-1281-4	Cena 4,60 €

Rukopis neprešiel redakčnou úpravou vo vydavateľstve.
Za odbornú náplň vydania zodpovedajú autori.

